

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА**

Н. М. Чернуха, Т. О. Саврасова-В'юн

**ДІАГНОСТИКА ПРОФЕСІЙНО-ПСИХОЛОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ
МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ**

Методичний збірник

**Київ
2015**

УДК 159.9:378]37.013

ББК 88.6я4

Ч49

Рекомендовано до друку рішенням засідання кафедри теорії та історії педагогіки Київського університету імені Бориса Грінченка (протокол № 6/1 від 18.02.2015 р.)

Рецензенти:

Горошкіна О. М. – доктор педагогічних наук, професор;

Карпенко О. Г. – доктор педагогічних наук, професор;

Тернопільська В. І. – доктор педагогічних наук, професор.

Ч49 **Чернуха Н. М., Саврасова-В'юн Т. О.**

Діагностика професійно-психологічної компетентності майбутніх педагогів :
методичний збірник / Н. М. Чернуха, Т. О. Саврасова-В'юн. – Київ, 2015. – 88 с.

Матеріали збірника розкривають стан розробки досліджуваної проблеми. У збірнику проаналізовано основні теоретичні підходи до вивчення проблеми професійно-психологічної компетентності майбутніх педагогів, визначено сутність поняття «професійно-психологічна компетентність майбутніх педагогів». Визначено критерії, рівні сформованості професійно-психологічної компетентності майбутніх педагогів. Головну увагу зосереджено на обґрунтуванні діагностичного інструментарію для визначення рівня сформованості професійно-психологічної компетентності майбутніх педагогів.

Методичний збірник розрахований на науковців, керівників, практичних психологів, методистів із психологічної служби, студентів вищих навчальних закладів та слухачів інститутів післядипломної педагогічної освіти, а також усіх, хто цікавиться проблемами професійно-психологічної компетентності майбутніх педагогів.

ББК 88.6я4

© Н. М. Чернуха, 2015
© Т. О. Саврасова-В'юн, 2015

ЗМІСТ

Вступ	4
Розділ I. Теоретико-методологічні засади дослідження проблеми професійно-психологічної компетентності майбутніх педагогів	6
1.1. Професійно-психологічна компетентність майбутніх педагогів як предмет психолого-педагогічного дослідження.....	6
1.2. Структура професійно-психологічної компетентності майбутніх педагогів.....	13
Розділ II. Діагностичний інструментарій дослідження професійно-психологічної компетентності майбутніх педагогів	16
2.1. Критерії дослідження професійно-психологічної компетентності майбутніх педагогів.....	16
2.2. Система методик дослідження професійно-психологічної компетентності майбутніх педагогів.....	17
2.2.1. Методики дослідження мотиваційно-ціннісного компонента професійно-психологічної компетентності майбутніх педагогів.....	20
2.2.2. Методики дослідження емоційно-оцінного компонента професійно-психологічної компетентності майбутніх педагогів.....	30
2.2.3. Методики дослідження діяльнісно-вольового компонента професійно-психологічної компетентності майбутніх педагогів.....	39
2.2.4. Методики дослідження професійно-особистісного компонента професійно-психологічної компетентності майбутніх педагогів.....	61
2.2.5. Методики дослідження когнітивно-орієнтаційного компонента професійно-психологічної компетентності майбутніх педагогів.....	72
2.3. Рівні сформованості професійно-психологічної компетентності майбутніх педагогів.....	82
Висновок	83
Література	84

ВСТУП

Кожний етап розвитку суспільства, його соціально-економічні, політико-правові трансформації висувають нові вимоги до майбутнього фахівця, актуалізують психологічні властивості, які є вкрай важливими для ефективної професійної діяльності та розвитку.

У Законі України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 р. № 1556-VII [13], у проекті Концепції розвитку освіти України на період 2015-2025 років [19] визначено основні напрями модернізації системи професійної підготовки фахівців у педагогічній галузі, які прогнозують втілення прогресивних європейських технологій освіти відповідно до Стратегічних рамок європейського співробітництва в галузі освіти і навчання (ET 2020) («Strategischer Rahmen für die europäische Zusammenarbeit auf dem Gebiet der allgemeinen und beruflichen Bildung (ET 2020)») [40], що виокремлюють стратегічні цілі: забезпечення безперервного навчання, мобільності; підвищення якості, ефективності освіти та підготовки кадрів; сприяння соціальній згуртованості, активній громадянській позиції; заохочення інновацій і творчості на всіх рівнях освіти та професійної підготовки [40].

Така перспектива вимагає від майбутнього педагога не лише важливих психологічних якостей, але й вагомого комплексу психологічних знань, умінь, які б гарантували грамотне, компетентне, якісне виконання професійної діяльності, що передбачає низку функцій зі створення оптимальних умов становлення гармонійної, всебічно розвиненої особистості підростаючого покоління, а саме: інформативну, розвивальну, виховну, орієнтувальну, культурологічну, мобілізаційну, стимулювальну, конструктивну, комунікативну, організаційну, соціалізуючу, управлінську, діагностичну, дослідницьку, прогностичну,

психотерапевтичну, рекреаційну, здоров'язберігальну, коригувальну, методичну функції [26]. Всі ці функції ґрунтуються на психологічному компоненті, що передбачає створення умов розвитку підростаючого покоління, його освіти на основі психологічного знання про сутність людини, закономірності її становлення та формування. Тому майбутній педагог має бути психологічно компетентним у вирішенні завдань професійної діяльності.

Саме цій проблемі присвячений запропонований методичний збірник, в якому розкриваються не лише аспекти сутності, структури професійно-психологічної компетентності майбутніх педагогів, а й представлені та обґрунтовані критерії, рівні та методики дослідження рівнів сформованості професійно-психологічної компетентності майбутніх педагогів. Оскільки діагностика професійно-психологічної компетентності майбутніх педагогів обумовлює напрями модернізації професійної підготовки фахівців педагогічної галузі та спрямовує діяльність вищих навчальних закладів на вдосконалення комплексу навчальних дисциплін психолого-педагогічного циклу.